

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/AD'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

PROPOSTA DIDÀCTICA FENT ÚS DE METODOLOGIES ACTIVES EN UNA ESCOLA RURAL

Nom de la persona a avaluar: María José Martínez Cortés

Nom de la persona a tutoritzat el TFG: Sergi Bodí

Àrea de Coneixement: Ciències de la Naturalesa

Curs acadèmic: 2022/2023

INDEX

1.	INTRODUCCIÓ	7
1.1.	JUSTIFICACIÓ	7
2.	MARC TEÒRIC.....	8
2.1.	ESCOLA RURAL	9
2.1.1.	ÀREA O ZONA RURAL.....	9
2.1.2.	ESCOLA RURAL.....	9
2.1.3.	TIPOLOGÍA DE CENTRES.....	9
2.1.4.	CENTRE RURAL AGRUPAT (CRA)	10
2.2.	LES CIÈNCIES NATURALS	11
2.3.	METODOLOGIES ACTIVES I ESTRATÈGIES D'ENSENYAMENT I APRENTATGE	11
3.	PROPOSTA DIDÀCTICA. EL SER HUMÀ I LA SALUT	12
3.1.	TEMPORALITZACIÓ	12
3.2.	PROPOSTA DIDÀCTICA	13
3.3.	AVALUACIÓ	21
4.	CONCLUSIONS	23
5.	BIBLIOGRAFÍA.....	25
6.	ANNEXOS	27

INDEX TAULES

Taula 4.....	13
Taula 5.....	17
Taula 6.....	21
Taula 7.....	22
Taula 8.....	22
Taula 1.....	27
Taula 2.....	28
Taula 3.....	29

INDEX DE FIGURES

Figura 1.....	29
Figura 2.....	30
Figura 3.....	31
Figura 4.....	31
Figura 5.....	32
Figura 6.....	32
Figura 7.....	33
Figura 8.....	33
Figura 9.....	34
Figura 11.....	35
Figura 12.....	35
Figura 13.....	36
Figura 14.....	37
Figura 15.....	38
Figura 17.....	40
Figura 18.....	41
Figura 19.....	41
Figura 20.....	42

RESUM

Aquest TFG es centra en una proposta didàctica per a l'etapa d'Educació Primària en la qual es proposen dues situacions d'aprenentatge utilitzant metodologies actives, com és el treball cooperatiu i l'ABP (Aprenentatge basat en problemes), fent ús de material didàctic per a millorar el rendiment en l'àrea de coneixement de les Ciències de la Naturalesa en una escola rural, concretament en un CRA.

Té com a focus principal aprofundir sobre els materials didàctics i l'ús d'estratègies per a l'ensenyament del cos humà i salut, junt a metodologies actives en un ambient rural aprofitant l'entorn i els beneficis d'aquest, valorant la localitat.

El treball consta de dues parts, on en la primera s'exposa la justificació de l'elecció del tema junt amb el desenvolupament del marc teòric, on es mostra la importància d'estudiar aquest contingut, i posteriorment, en la segona part, es proposen les dues situacions d'aprenentatge. Del mateix mode que, es presenten activitats i materials elaborats personalment complementant-los amb altres recursos per a abarcar tot el contingut a desenvolupar de la proposta didàctica.

Paraules clau

Situació d'aprenentatge, metodologies actives, material didàctic, escola rural, Centre Rural Agrupat.

ABSTRACT

This TFG focuses on a didactic proposal for the Primary Education stage in which two learning situations are proposed using active methodologies, such as cooperative work and PBL (Problem Based Learning), composed of didactic material to improve performance in the area of knowledge of Natural Sciences in a rural school, specifically in a CRA.

Its main focus is to deepen on the didactic materials and the use of strategies for the learning of human cost and health, together with active methodologies in a rural environment, taking advantage of the environment and its benefits, valuing the locality.

The work consists of two parts, in the first one, the justification for the choice of the topic is exposed together with the development of the theoretical framework, the importance of studying this topic is shown, and later, in the second part, the two learning situations are proposed. In the same way, personally elaborated activities and materials are presented, complementing them with other resources to cover all the content to be developed in the didactic proposal.

Key words

Learning situation, active methodologies, didactic material, rural school, Group Rural Centre.

1. INTRODUCCIÓ

En el sistema educatiu espanyol trobem dos tipus d'escoles: urbana i rural. El desconeixement de les escoles situades en localitats rurals, pot comportar al fet que la població tinga una concepció errònia sobre aquests aularis, podent desvalorar la seva educació.

En el present treball es tracta d'exposar una proposta didàctica aplicable en un CRA, en la qual s'utilitzen una sèrie de metodologies actives i recursos per a desenvolupar-los en un àmbit rural educatiu: es busca treure-li partit a l'entorn i fer ús d'ell (duent a terme habilitats pràctiques, tenint una relació amb la naturalesa, un foment del desenvolupament sostenible i un enfortiment de la identitat cultural, entre altres). El principal focus és aprofundir sobre l'experimentació i materials didàctics relacionats amb el cos humà i la salut en el segon curs d'Educació Primària, i desenvolupar metodologies actives efectives que permeten als xiquets comprendre i assolir els conceptes.

Es pretén fer ús de l'experimentació i materials d'aprenentatge, que siguen atractius i motivadors per a l'alumnat i que els ajuden a comprendre i aprendre de manera més efectiva. L'elecció del tema ve donada pel meu interès per propiciar un major ambient de cooperació, motivació i dinamisme dins de les aules dels centres educatius, al costat del desenvolupament d'unes certes activitats que permeten fer el seu procés d'ensenyament-aprenentatge molt més significatiu, dinàmic i pràctic, incrementant la motivació. On l'experimentació, la manipulació, cooperació i l'entorn rural adquireixen un paper protagonista en el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat.

En els primers capítols, es realitza una justificació sobre el tema treballat, i s'exposen quinshan sigut els objectius del treball. En segon lloc, s'estudia la teoria que interfereix en el tema treballat. Sobre aquests, es treballen la definició, la legislació educativa que la regula, les característiques, la importància que tenen les Ciències Naturals en Educació Primària, entre altres. Respecte als següents capítols, s'elabora una proposta d'intervenció educativa amb els diversos punts a tractar.

En conjunt, aquest TFG pretén dissenyar una proposta didàctica aplicable a una aula d'un poble rural.

1.1. JUSTIFICACIÓ

La programació didàctica està en línia amb els continguts i objectius d'educació establits per l'administració educativa en el DECRET 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària. Està dirigida per a segon (primer cicle) d'educació primària, en l'àrea de les Ciències de la Naturalesa.

El cos humà i la salut son els sabers o conceptes bàsics principals que aborda la proposta

didàctica. Les parts del cos, les característiques, la importància de la salut, i la valoració del propi cos, entre altres, són alguns dels conceptes teòrics principals. A més, transversalment es treballen diferents aspectes.

L'objectiu d'aquesta seqüència didàctica és proporcionar un enfocament innovador en l'ensenyament de les ciències naturals, utilitzant metodologies actives com l'experimentació, la manipulació i la recerca. La idea és que aquestes activitats siguin el centre del procés d'ensenyament-aprenentatge per als estudiants. A més, es considera imprescindible que l'estudiantat tinga hàbits i valors per a que puguin treballar de manera cooperativa, on tinguen habilitats per a resoldre conflictes de forma autònoma i pacífica, augmentant l'emprenedoria, la creativitat, la força de voluntat i l'autoestima. D'aquest mode, es plantejaràn situacions d'aprenentatge on l'alumnat es trobarà amb problemes i qüestions de l'àrea, per plantejar solucions i buscar possibles respostes, producte d'indagació i d'experimentació. En aquesta línia, fent sempre ús de manera autònoma, crítica i amb confiança, d'eines, ferramentes i estratègies pròpies de les ciències, amb el propòsit d'utilitzar l'entorn de forma responsable.

És important tenir consciència de la riquesa del nostre entorn i de la varietat de metodologies disponibles per a utilitzar a l'aula o fora d'aquesta. Implementant aquestes metodologies, es multipliquen les possibilitats d'aprenentatge i s'augmenta la motivació i l'interès dels estudiants en la matèria i els continguts que s'aborden. A més, és important acostar als estudiants al món natural d'una forma més visual, pràctica i contextualitzada, perquè puguin comprendre el seu funcionament i la seva relació amb l'entorn. En permetre'ls actuar en el procés d'aprenentatge, se'ls ajuda a entendre millor els processos i adquirir un coneixement més profund.

Finalment, està dissenyat per a poder aplicar-lo en qualsevol CRA però està contextualitzat en el centre educatiu de la Pobla Tornesa, en la província de Castelló de la Plana. Aquest és un poble rural que compta amb pocs habitants. El col·legi està format per dues etapes: infantil i primària, i les dues contenen la línia en valencià. A més, aquest participa en múltiples plans i projectes en totes les etapes educatives, proporcionant resposta a les diferents necessitats de l'entorn i de la societat en general.

2. MARC TEÒRIC

En aquest apartat es presenta la conceptualització de les idees clau d'aquest projecte de fi de grau, sent així les bases teòriques per a argumentar el treball realitzat.

2.1. ESCOLA RURAL

2.1.1. ÀREA O ZONA RURAL

Velasco (2012), afirma que el concepte de "zona rural" pot ser definit a través de tres criteris diferents. En primer lloc, el criteri ocupacional, que estableix una relació entre la població i les activitats econòmiques com l'agricultura i la ramaderia. En segon lloc, el criteri espacial, que defineix com a "rural" tot allò que està lluny de les àrees urbanes. I en tercer lloc, el criteri cultural, que estableix que la població que viu en zones rurals té característiques culturals diferents de les zones urbanes.

2.1.2. ESCOLA RURAL

Tal com diu Roser Boix Tomás (2004), l'escola rural es defineix com una escola unitària i cíclica que es basa en el mitjà i la cultura rural, i que té una estructura pedagògica i didàctica que s'adapta a l'heterogeneïtat dels grups d'estudiants, que poden tindre diferents edats, habilitats i nivells d'educació. A més, té una estructura organitzativa i administrativa única, adaptada a les necessitats i singularitats de l'entorn rural en el qual es troba.

Després de presentar la definició d'aquest autor, es poden establir diverses definicions sobre aquesta, d'experts/es en la matèria. Però com exposa Berlanga (2003), existeixen diversos significats i perspectives diferents, resultant complex definir una única explicació universal sobre el terme "escola rural". D'aquesta manera, d'acord amb Boix (2004), s'entén que l'escola rural ha d'obrir-se al context en el qual està situada, és a dir, té la necessitat de relacionar-se amb les famílies i l'alumnat, originant un clima de confiança i comoditat per a ser participants en les activitats de l'escola. D'igual manera, l'equip docent ha de conèixer i valorar les tradicions i creences de la comunitat, per a informar-se de les situacions familiars de l'alumnat.

A continuació, s'exposaran les diferents característiques establides per Bernal (2009) sobre aquesta mena d'aularis: una densitat considerable en funció del context geogràfic, cultural, econòmic, etc.; la densitat de població és reduïda; l'alumnat és limitat i es caracteritza per la seua heterogeneïtat; s'evidencia una alta participació i associacionisme de les famílies; i finalment, els centres educatius són de xicoteta escala.

2.1.3. TIPOLOGIA DE CENTRES

Atenent a les característiques i aspectes en relació amb la ubicació i grandària de les escolerurals en aquest apartat es mostren els diferents tipus d'escoles que existeixen.

Pel que fa a la *ubicació*, aquests centres son institucions educatives situades en zones rurals que fomenten la innovació i contribueixen a mantenir la població en àrees rurals, de forma que s'evita el despoblament i es garanteix un futur sostenible i equitatiu. Actualment,

aquestes escoles han experimentat grans canvis significatius a causa de l'augment de la població immigrant, el regress de persones que havien marxat prèviament i tornen als orígens i als turistes. D'aquestmode es proporciona un gran canvi en la població des de l'èxode rural (Bustos, 2009).

En quant a la *grandària*, es caracteritza per centres menuts i una organització diferent en relació a les escoles urbanes. Boix (1995) mostra varies modalitats per considerar la mida de les escoles rurals i la tipologia:

- Escoles unitàries: aquelles en les que sols hi ha un docent i s'encarrega de realitzar totes les funcions del centre. A més, ensenya a tot l'alumnat de diverses edats de manera conjunta.
- Centres Rurals d'Innovació Educativa (CRIE): són centres que s'agrupen amb altres escoles de la mateixa zona per a portar a terme activitats que poden ser més complicades iamb major grau de dificultat en les pròpies escoles.
- Escoles cícliques: compten amb vàries unitats en què l'estudiantat és de diferents edats i cursos, on comparteixen les mateixes aules sense tenir un mestre assignat per a cada curs. Ací ens trobem en diversos tipus d'escoles rurals, com és el Centre Rural Agrupat (CRA), les aules multigràu i els recursos didàctics emprats en aquestes. A continuació s'indaga al voltant d'aquests, ja que el treball està dirigit per a emprar-lo en aquests tipus de centres.

2.1.4. CENTRE RURAL AGRUPAT (CRA)

Els CRA segons Ponce de León, Bravo y Torroba (2000) es defineixen com una estructura organitzativa que uneix diverses unitats escolars en un sols col·legi i s'estén mitjançant diferents municipis. Del mateix mode, Boix (1995) els determina com una associació de vàries localitats que funciona com una sola unitat organitzativa.

Segons Soler (2008) (citada en Ruiz & Ruiz, 2017), diu, que es van constituir per a desenvolupar un pla educatiu col·laboratiu amb les comunitats educatives dels municipis pròxims, cadascuna de les quals tenia un docent comú. Aquest tipus de centres van nàixer en la dècada dels 80, proporcionant una educació de qualitat en aquestes zones.

Hi ha una sèrie de característiques que els determinen: relacions amb les famílies dels estudiants més pròximes; centres amb una grandària xicoteta i un nombre reduït d'estudiants; estructura organitzativa diferent d'una escola urbana; infraestructura antiga i recursos limitats; un estudiantat heterogeni, compost per estudiants de totes les edats, entre altres. (Bernal, 2009).

2.2. LES CIÈNCIES NATURALS

Les ciències naturals (CCSS) són una part fonamental de l'educació. Com bé s'exposa en el DECRET 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària, aquesta proporciona que l'alumnat desenvolupi les competències que li permeten aconseguir un avenç personal, social i acadèmic que els possibilita fer un projecte vital, amb gratitud i plenitud, en l'entorn que el rodeja. Aquest entorn és el producte de la relació entre l'ésser humà i la naturalesa. S'inclou dins de l'àrea de Coneixement del Medi natural, Social i Cultural (CMNSC).

L'educació Primària contribuirà a desenvolupar en l'alumnat capacitats, hàbits i valors que permetran aconseguir uns **objectius**. En la taula 1 es mostren els objectius generals de l'etapa i els objectius didàctics que es pretenen adquirir al llarg de les sessions. (Annex 1)

D'altra banda, l'estudiantat ha d'adquirir una sèrie de competències clau que afavorisquen un aprenentatge global i un desenvolupament d'habilitats que faciliten la integració del mateix en la societat. Per aquest motiu, aquesta proposta està formada per unes **competències clau** establides pel DECRET 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària. Aquestes són: Competència en comunicació lingüística (CCL); Competència Ciutadana (CC); Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA); Competència matemàtica, ciència i tecnològica (CMCT) i, Competència emprenedora (CE).

Finalment, les Ciències de la Naturalesa ajuden l'alumnat a conèixer el món en què viu, a comprendre l'entorn i a fer-lo coneixedor dels avanços científics i tecnològics que marquen el present i el futur de la societat. La competència específica 4 la trobem en el Bloc 1: Cultura científica, en "La vida en el nostre planeta", on dintre estan els continguts del cos humà i la salut. A més, en el Bloc 3: Societats i territoris, també tenim de forma transversal el concepte de pensament crític, drets i llibertats. En resum, s'integren coneixements, habilitats i destreses per a, des del coneixement del propi cos, previndre conductes de risc i prendre iniciatives per a tindre comportaments d'estils de vida saludables. En la taula 2, es pot observar la distribució del **contingut** i els **criteris d'avaluació** que es duran a terme en la proposta. (Annex 2)

2.3. METODOLOGIES ACTIVES I ESTRATÈGIES D'ENSENYAMENT I APRENTATGE

Segons la llei vigent s'han d'implementar propostes pedagògiques que permeten construir el coneixement amb autonomia i creativitat des dels propis aprenentatges i experiències. Així doncs, en aquesta proposta s'han implementat situacions d'aprenentatge: una eina eficaç per a integrar els elements curriculars de les diferents àrees mitjançant tasques

i activitats significatives i rellevants per a resoldre problemes de manera creativa i cooperativa, reforçant l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat. Aquestes permetran als estudiants investigar, analitzar i presentar informació sobre un tema específic de manera col·laborativa, partint de l'entorn més pròxim a l'alumnat i relacionades amb la seua vida quotidiana, fins a arribar a l'àmbit social més pròxim.

En quant a les metodologies i estratègies, es proposa utilitzar l'Aprentatge Basat en Projectes (ABP). Consisteix en la realització de projectes o tasques que involucren als estudiants en la cerca i resolució de problemes. D'altra banda s'utilitza la tècnica "Philip 66" i assemblees basat en el treball cooperatiu, consisteix en el fet que els estudiants treballen junts en grups per a aconseguir un objectiu comú, promovent el treball en equip, la responsabilitat individual i col·lectiva, la col·laboració i la resolució de problemes. A més, també es proposa utilitzar l'experimentació, basada en la realització d'activitats pràctiques per a observar, mesurar i analitzar fenòmens naturals o artificials. Ramos (2008), afirma que la introducció de l'experimentació dins l'aula permet la investigació i la trobada d'informació per complementar conceptes i idees prèvies.

Finalment, fer al·lusió a l'aprenentatge autònom, on els estudiants són responsables del seu propi procés d'aprenentatge. Aquesta estratègia promou la independència, la responsabilitat i autoregulació.

3. PROPOSTA DIDÀCTICA. EL SER HUMÀ I LA SALUT

La present intervenció educativa com bé s'ha dit abans correspon a l'àrea de les Ciències de la Naturalesa, el cos humà i la salut, pertinent a la competència específica 4 (CE 4). En ella el DECRET 106/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària afirma que s'han d'adoptar hàbits saludables de consum, alimentació, exercici i descansa partir del coneixement científic del cos, des del punt de vista del benestar físic, mental i emocional. L'equilibri implica alhora el cos i la ment, sent per això d'especial importància desenvolupar la capacitat de reconèixer i gestionar les emocions pròpies i alienes utilitzant les estratègies adequades.

3.1. TEMPORALITZACIÓ

La temporalització de la proposta didàctica es distribueix en un total d'onze sessions. La duració de cada sessió és aproximadament d'una hora i s'imparteixen dues hores setmanals. Està pensada per a realitzar-la en el mes de març i d'abril per a contextualitzar-la i aprofitar que en aquest últim es celebra el dia Mundial de la Salut i deixar els conceptes clars abans de les vacances de pasqua. Es pot observar en la taula 3 la temporalització

corresponent a la proposta didàctica "L'ésser humà i la salut". (Annex 3)

3.2. PROPOSTA DIDÀCTICA

A continuació, es presenten les dues situacions d'aprenentatge que estan organitzades i planificades. La primera situació, "Descobrint el meu cos: aprenent sobre els ossos, músculs i articulacions", utilitza la metodologia d'aprenentatge basada en projectes per a aprofundir en els conceptes, amb un enfocament en l'aprenentatge cooperatiu i individual. Això s'aconsegueix a través d'activitats experimentals, manipulatives i visuals. La primera situació culmina amb el projecte final, que implica la creació d'un Lapbook on s'arreglen els conceptes importants, una activitat creativa i educativa que involucra manualitats, escriptura i aprenentatge, i que a més, servirà per a avaluar els conceptes donats. En la segona situació, "El meu cos sa, la meua ment sana", es posa l'èmfasi en la importància d'una nutrició adequada i una dieta equilibrada, així com la prevenció d'algunes malalties comunes. Es promoua valoració i l'atenció del propi cos i ment a través de diferents activitats experimentals, la participació d'agents externs i recursos didàctics. Finalment, la proposta acaba amb una sessió de cloenda, on es realitzarà una activitat final com a mètode d'avaluació de tots els conceptes.

Taula 4

Situació d'aprenentatge 1.

SITUACIÓ D'APRENTATGE 1. DESCOBRINT EL MEU COS: APRENTANT SOBRE ELS OSSOS, MÚSCULS I ARTICULACIONS	
SESSIÓ 1. "UN VIATGE PEL NOSTRE COS"	
Activitat 1. Com sóc? (25 minuts)	
Un viatge pel nostre cos tracta de viatjar amb aquest tant per dins com per fora d'ell per a donar resposta entre tots a diferents preguntes com: com ens mantenim drets? Quines parts te el cos? Quin sentit tenen "els meus sentits"? L'estudiantat aplega a classe i es troba amb targetes de cartolina plastificada amb diferents parts del cos i elements que el formen, cosa que farà que pregunten i s'interessen en el projecte vinent. Seguidament, es reproduïx un vídeo titulat "Les parts del cos humà", sobre les parts del cos humà. L'activitat inicial es basa a fer un gran grup en tot l'alumnat de l'aula per fer una tertúlia dialògica portant al debat i expressió de coneixements per part dels xiquets/es, de mode se'ls introdueix en la situació d'aprenentatge, arreglant informació del que els interessa i quines són les inquietuds i curiositats, a més, serveix per a conèixer els coneixements previs d'ells.	
ESPAI:	Aula ordinària i pati de l'escola.
RECURSOS:	Humans: docent i alumnes. Materials: targetes (<i>Annex 4</i>) i vídeo (<i>Annex 5</i>).
Activitat 2. Siluetes (25 min)	

<p>Després d'aquesta introducció, passem a investigar sobre les parts del cos. Les treballarem mitjançant una activitat senzilla i dinàmica de grup on es dibuixa la silueta d'un xiquet/a en paper continu i assenyalarem amb les cartolines anteriors les parts que són capaços d'identificar (Annex 6). Primer se'ls demanarà que amb guix assenyalen les 3 parts principals (cadascuna amb un color diferent): cap, tronc i extremitats, per a posteriorment identificar les diferents parts que podem trobar dins d'aquestes (mans, peu, boca, etc.). L'activitat s'executarà al pati de l'escola, a l'aire lliure, per a poder fer ús de l'entorn i dibuixar una altra silueta enterra, però fent el contorn amb elements naturals, com són pedres.</p>	
ESPAI:	Aula ordinària i pati de l'escola.
RECURSOS:	Humans: docent i alumnes Materials: paper continu, cartolina, rotulador, tissa, pedres.
Activitat 3. Repassem! (10 min)	
<p>Per a finalitzar amb la sessió i repassar els conceptes es trau a l'aula l'esquelet mòbil que els oferirà veure visualment com és el cos per dins. A la pissarra estaran col·locades del·inrevès diferents targetes amb parts del cos que ja hem vist anteriorment (Annex 4). L'activitat consisteix que de manera aleatòria un alumne/a ix i ha d'elegir una targeta, veure-la i ensenyar-la a la resta de la classe, amb l'objectiu posteriorment assenyalar en l'esquelet on està situada eixa part en el cos humà. Se'ls fica en la situació d'assenyalar i identificar on està la part del cos que hi ha en la targeta, pera acabar d'assolir els conceptes i introduir-los en els ossos, ja que estaran observant contínuament l'esquelet.</p>	
ESPAI:	Aula ordinària.
RECURSOS:	Humans: docent i alumnes Materials: targetes (Annex 4) i esquelet mòbil (Annex 7)
SESSIÓ 2. "ELS OSSOS I ARTICULACIONS"	
Activitat 1. Un fum d'ossos! (30 min)	
<p>Veurem un vídeo on s'explica l'esquelet, per a presentar la següent tasca de la situació d'aprenentatge (Annex 9). Què és l'esquelet?, qui ho forma?, com es mou?, quines són les seues funcions? Com ens mantenim drets? Aquestes seran preguntes que se'ls formularà a l'alumnat, deixant-los temps perquè s'expressen lliurement i manifesten les idees. A continuació se'ls ensenyarà imatges d'uns llibres, que es portaran personalment a classe, del nostre esquelet, explicant-los que el nostre cos està format per ossos que ens permeten estar drets i unes articulacions, que són la unió entre dos ossos i que permeten el moviment. Aquests llibres ("El cuerpo humano" i "Pop-up del cuerpo humano. Así somos por dentro") podran mirar-los, experimentar amb ells i llegir-los. L'esquelet el treballarem presentant diferents radiografies (Annex 8) en la taula de llum, que en cas de no tindre es pot fer ús de paper continu blanc amb la silueta dibuixada (Annex 6), un recurs que atrau l'alumnat per la seua màgia i els pot ficar en la situació personal que han pogut viure ells/es alguna vegada en el metge. L'activitat consisteix que en gran grup i situats de manera circular, anar agafant cada part del cos i dir quina és, amb el seu respectiu nom, de mode que es van col·locant en ordre en la silueta dinàmica anterior fins a tindre l'esquelet complet, a més de assenyalar les articulacions i dir què és el que permeten moure. A aquestes altures del projecte, l'alumnat ja haurà trobat resposta a moltes de les preguntes inicials, i és que el meravellós món sobre l'esquelet desvela el perquè de no doblegar-nos, el perquè el cap no cau, com ens menegem i com ens mantenim drets.</p>	
ESPAI:	Aula ordinària.

RECURSOS:	Humans: docent i alumnes. Materials: llibres, radiografies (<i>Annex 8</i>), vídeo (<i>Annex 9</i>) i taula de llum/paper continu.
Activitat 2. Mini esquelet (30 min)	
Una vegada han observat com són els nostres ossos, han après quins són els principals (crani, húmer, fèmur i tibia) i quines són les unions entre dos ossos (múscle, colze, genoll i turmell) és hora d'explotar la creativitat, ficar-se mans a l'obra i fabricar el seu propi mini esquelet (<i>Annex 10</i>) de manera individual. Per fer l'activitat se'ls donarà una cartolina on ells, amb diferents tipus de pasta, deuran de crear un esquelet tenint com a referència imatges mostrades i l'exemple real d'esquelet mòbil.	
ESPAI:	Aula ordinària.
RECURSOS:	Humans: docent i alumnes. Materials: cartolina, retolador, pasta i cola blanca.
SESSIÓ 3. "ELS MÚSCULS"	
Activitat 1. La musculatura (40 min)	
la mestra portarà una cartolina a l'aula de l'aparell locomotor on es trobe el sistema ossi i muscular (<i>Annex 11</i>). Es repartirà una per cada grup (3 persones per grup), de forma que treballen en petit grup ficant les idees en comú. Primer recordaran els ossos que han treballat i els escriuran en la cartolina, veuran que hi ha coses noves, que són els músculs (bíceps, abdominals, quàdriceps i bessons). Es realitza una dinàmica similar a la de la tasca anterior dels ossos: Què són els músculs?, per a què serveixen?, com es mouen?, quines són les seues funcions? Quins són? Busquem les respostes i fiquem idees en comú. En aquest apartat s'espera que l'alumnat siga capaç d'associar el contingut a situacions reials seues quotidianes. Com pot ser associar de seguida l'esport, el gimnàs o la salut amb els bíceps, els pectorals o els abdominals. Se'ls donarà peü a què contenen anècdotes com: «la meua germana fa 100 abdominals cada dia», «la meua mare té els bessons durs perquè va amb bicicleta», etc. Seguidament, per a explicar-los com, quins i què són els músculs utilitzarem com a material el llibre "Pop – up de "El cuerpo humano. Así somos por dentro" amb imatges articulades. Per conèixer i veure de manera visual els músculs ens situem a terra, i deixarem de manera lliure a l'alumnat perquè entre tot el grup de la classe munten el cos tipus puzle amb peces del sistema muscular (<i>Annex 12</i>). Una vegada hagen sigut capaços de construir-lo direm on es troben els diferents músculs.	
ESPAI:	Aula ordinària.
RECURSOS:	Humans: docent i alumnes. Materials: cartolina (<i>Annex 11</i>), sistema muscular translúcid (<i>Annex 12</i>), llapis, llibre i paper continuu blanc.
Activitat 2. El meu sistema muscular (20 min)	
Una vegada han observat com són els nostres músculs i han après quins són els principals, és l'hora d'explotar la creativitat, ficar-se mans a l'obra i treballar de manera manipulativa fent el seu propi mini sistema muscular amb plastilina de manera individual (<i>Annex 13</i>). Per fer l'activitat se'ls donarà una cartolina plastificada amb el cos del sistema muscular dibuixat, i el que deuran fer és amb plastilina ubicar amb relleu els diferents músculs i nomenar-los. Açò és una manera d'aprendre a nomenar i identificar els músculs del cos humà d'una manera divertida.	
ESPAI:	Aula ordinària.

RECURSOS:	Humans: docent i alumnes. Materials: dibuix sistema muscular (Annex 13), activitat final (Annex 14), cartolina, llapis i plastilina.
SESSIÓ 4. "ELS SENTITS"	
Activitat 1. Què és? (10 min)	
En primer lloc, ens centrem en les parts de la cara en aquells òrgans que es relacionen directament amb els sentits principals (tacte, olfacte, gust, oïda i vista). Es visualitzarà un vídeo relacionat amb els 5 sentits (Annex 15) per a poder entendre per a què serveixen i quin importància tenen en el nostre dia a dia. Posem en marxa la rutina de pensament: què veig? Com puc olorar? Què note?	
SPA:	Aula ordinària i pati de l'escola.
RECURSOS:	Humans: docent i alumnes. Materials: vídeo (Annex 15) i llapis.
Activitat 2. En les nostres pells (50 min)	
Realització del taller "els sentits" a l'aire lliure. Taller per al qual comptarem amb cinc pares o mares voluntaris com a mínim. El taller constarà de cinc zones/racons, relacionats cadascuna amb un dels sentits:	
<p>1. Què veus? (la vista): es duran a terme dues activitats de velocitat i discriminació visual i d'atenció.</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Objectes intrusos": en una làmina hauran de localitzar en el menor temps possible els objectes intrusos. • "Cerca de les set diferències": buscar les set diferències (fitxa) en el menor temps possible (cronometrat). <p>2. Quines escoltes? (l'oïda): realitzaran dues activitats de discriminació auditiva.</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Escoltem instruments musicals": d'un en un i amb els ulls tapats (mocador de tela) hauran de localitzar i assenyalar d'on procedeix el so i de quin instrument musical es tracta. • "La natura sonora": D'esquena o tapant-se els ulls (mans), sentiran el so de tres botelles de plàstic xicotetes i hauran d'endevinar de quin fenomen natural es tracta, col·locant el cartell on corresponga (pedres, fulles i terra). <p>3. Què fas olor? (l'olfacte): realitzaran una activitat de discriminació olfactiva i de memòria.</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Gots olorosos": d'un en un i amb els ulls tapats (mocador de tela), oloraran el contingut (colònia, sabó líquid, café i plàtan) que hi ha en quatre gots (plàstic o cartró). Quan ja tots hagen olorat els pots, acordaran com col·locar els cartells corresponents amb el record de l'olor que tenen en el got corresponent. <p>4. A què sap? (el gust): executaran dues activitats de discriminació gustativa i de registre i memòria.</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Quin sabor té?": d'un en un i amb els ulls tapats (mocador de tela), se'ls farà provar dos sabors diferents de gelatina (maduixa i llima) i intentaran encertar. • "Dolç, salat o àcid?": d'un en un i amb els ulls tapats (mocador de tela), amb el dit tocaran el contingut de tres gots (plàstic o cartó) i hauran de dir si es tracta d'un sabor: salat, dolç o àcid (formatge/rosquilletes, xocolata i suc de llima). <p>5. Què toques? (el tacte): realitzaran dues activitats de discriminació de textures i formes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cerca d'objectes: d'un en un, introduiran la mà i braç pel forat d'una caixa de cartró que es troba tancada i hauran d'intentar buscar i traure els objectes que se'ls indica. 	

- Llís, aspre, bla i dur: d'un en un, introduiran la mà i braç pel forat de la caixa de cartró, hauran d'intentar buscar i treure un objecte llís, un altre aspre, un altre bla i un altre dur. No importa l'ordre.

Els grups (més o menys de 4/5 persones) estaran 10 minuts per cada zona/racó fins a passar per totes. Finalitzat el taller, farem una xicoteta assemblea responent quina va ser l'activitat que més els va agradar, quin els va semblar més fàcil i quin la més difícil i per què?, els va agradar l'experiència?, què van aprendre?, i quines altres activitats afegirien i/o canviarien? Així com revisar, valorar i comentar els registres realitzats en cadascuna de les zones i per cada grup.

ESPAI:	Pati de l'escola.
RECURSOS:	<p>Humans: docent, alumnes i externs.</p> <p>Materials: làmines, fitxes, mocadors de tela, gots de cartó, colònia, sabó líquid, cafè en gra, plàtan, gelatina de maduixa i de llima, culleres xicotetes de plàstic, formatge, rosquilles salades, xocolata, suc de llima, 3 botelles de plàstic xicotetes amb terra, fulles i pedres, maraques, pandereta, tambor, triangle, cotó, escata, ploma, pinzell, pilota xicoteta de goma-escuma, pilota xicoteta dura, traves de la roba, traves de pèl, raspalls de dents, pinta, raspall de pèl...</p>

SESSIÓ 5. "TOT EL QUE SABEM"

Activitat 1. LAPBOOK (60 min)

Per a repassar tots els continguts, treballar les competències i tindre els conceptes arreplegats com a material per poder consultar-lo, es durà a terme el projecte final titulat LAPBOOK: EL COS HUMÀ (Annex 16).

Consisteix a fer una espècie de "llibre" desplegable en el qual d'una manera molt visual i creativa es desenvolupa el tema prèviament treballat. Es dissenya i s'elabora l'estructura per a tots per igual, repartint i donant el material necessari a l'hora que es parla en gran grup què contingut ficar. Finalment, faràn les seues creacions plenes de pestanyes, dibuixos, finestres i solapes per a repassar i afermar tot el que hem après aquests mesos sobre les parts del cos, músculs, ossos, articulacions i sentits.

ESPAI:	Aula ordinària
RECURSOS:	<p>Humans: docent i alumnes.</p> <p>Materials: cartolina, retoladors, pegament, fulls i dibuixos.</p>

Nota. Elaboració pròpia

Taula 5

Situació d'aprenentatge 2.

SITUACIÓ D'APRENENTATGE 2: "COS SA, MENT SANA"
SESSIÓ 1. "L'ALIMENTACIÓ"
Activitat 1. Una carta inesperada. (15 min)

L'alumnat arriba a classe i es troba amb una carta i una taula d'aliments en el suro de l'aula (*Annex 17*). Tots es reuneixen per a realitzar una assemblea. Primer llegiran la carta, que ha sigut manada per un doctor i els demana la seva ajuda per a investigar sobre hàbits saludables, alimentació i benestar físic, a més els deixa una taula amb menjar per a veure si saben de què es tracta. L'alumnat dirà de què es tracta açò que ha aparegut a l'aula, i després per torns parlant de la seua pròpia experiència sobre l'alimentació, l'esport, el descans i sobre el què saben entorn a la salut en relació a aquests conceptes. L'equip docent realitzarà preguntes suggeridores com: Heu sentit alguna vegada l'alimentació saludable? Coneixeu la taula d'aliments? És important fer esport per a estar sa? Sabeu de malalties causades per l'estat de la salut?, etc.

ESPAI: Aula ordinària

RECURSOS: Humans: docent i alumnes.
Materials: Carta i taula d'aliments (*Annex 17*).

Activitat 2. Coneixement dels aliments i la seva procedència (15 min)

l'activitat s'inicia amb un joc per a activar el coneixement previ que l'alumnat pugui tindre respecte als aliments.

La docent anirà mostrant els aliments, animals i llocs d'elaboració i distribució, així com la seva correspondència amb les imatges del mural (*Annex 18*), alhora que va fent les preguntes (Coneixeu aquest aliment? Com es diu? d'on procedeix?): Fruïtes (pomes, taronges, plàtans, etc.), hortalisses (enciam, carlotes, etc.), la granja (vaca, llet, gallines, ous), processament industrial (pasteurització de la llet, iogurt, etc.), distribució dels aliments (fruïteria, supermercat), contextualitzant tot amb l'activitat física diària.

ESPAI: Aula ordinària.

RECURSOS: Humans: docents i alumnes.
Materials: mural (*annex 18*).

Activitat 3. La piràmide d'alimentació (30 min)

En la pissarra digital l'alumnat veurà un vídeo sobre l'alimentació saludable i la piràmide d'aliments (*Annex 19*). Posteriorment, es farà un taller de manualitats per a reconèixer els aliments segons la seva freqüència de consum dins de la piràmide de l'alimentació, a partir dels materials aportats. S'utilitzarà la dinàmica de grup Philip 66, on a cada grup format per 6 persones se li entregarà una carpeta que conté la piràmide i els respectius adhesius (*Annex 20*). La completaran de forma cooperativa i l'exposaran a la resta de la classe, on a través de la coavaluació s'aniran avaluant si es contempen tots els aliments i si s'han posat correctament.

ESPAI: Pati de l'escola.

RECURSOS: Humans: docent i alumnes.
Materials: piràmide d'aliments (*Annex 19*),

SESSIÓ 2. "MALALTIES"

Activitat 1. Quines malalties hi ha? (20 min)

L'alumnat observa un pòster (*Annex 21*) (en ell es trobaran persones sanes i malaltes amb diferents estats d'ànim i en diferents llocs), a continuació, cada alumne explicarà per torns com creu que estan les persones que apareixen, si estan malaltes o sanes i per què ho saben. Ho analitzaran tots junts per torns. Parlarem de les malalties comunes (deshidratació, desnutrició, obesitat...). Farem èmfasi en la importància d'estar sans i feliços, i cuidar-se, per a poder realitzar moltes activitats i estar amb la família i amics.

ESPAI:	Aula ordinària.
RECURSOS:	Humans: agens externs, alumnat i equip docent. Materials: Pòster (<i>Annex 21</i>)
Activitat 2. Salut (40 min)	
Farem una eixida a la casa del metge del municipi (espai gran) on les mares de dos alumnes, amb professió infermeria i primers auxilis, explicaran a la classe en què consisteix el seu treball, la seua relació amb la salut de les persones i les malalties principals que existeixen si no tenim una bona salut. També aprofitaran per fer un repàs dels òrgans posant l'accent en l'educació sanitària relacionada amb: tabac, alimentació saludable, exercici físic, etc. A més, prepararan un taller per a donar unes primeres orientacions sobre com actuar en cas d'emergència.	
ESPAI:	Aula ordinària i casa del metge del municipi.
RECURSOS:	Humans: agens externs, alumnat i equip docent.
SESSIÓ 3. "TALLER DE CUINA"	
Activitat 1. MiniChef (1h)	
<p>En la segona sessió vindran agents externs per a realitzar un taller que consisteix en promoure una alimentació saludable. És un taller experimental i manipulatiu, que és desenvolupat per un monitor nutricionista, el forn tradicional del poble i amb la presència de tots aquells tutors/es legals dels infants de manera presencial fent ús de l'entorn.</p> <p>Un dels principals objectius del taller és fer partícips a les famílies, responsables de l'alimentació dels més xicotets. L'activitat "Minichef" pretén donar continuïtat al projecte en l'entorn familiar, ja que la salut i l'alimentació són situacions quotidianes i diàries en les que l'alumnat és partícip.</p> <p>Aprofitant que al mes d'abril és pasqua i la mona és un aliment típic d'aquesta temporada, anem a fer la nostra versió saludable, per a així després poderla realitzar en casa. Recordarem que tot i que és fet a mà sense processats i ser una versió més saludable que la tradicional, és important no abusar del consum d'aquesta mena d'aliments i complementar-los amb una dieta equilibrada i activitat física.</p> <p>Per fer-la anirem al saló del municipi, on estaran tots els aliments i materials necessaris per fer-lo. Cada xiquet/a ho realitzarà de manera individual amb l'ajuda d'un adult (tutor legal, equip docent o agent extern) i posteriorment, ho durem al forn tradicional, per a també veure com es realitzen els aliments que podem comprar de manera habitual al municipi.</p> <p>Seguint aquesta activitat, el que es vol fomentar també és què cuinen en família, involucrar als xiquets en l'elecció de la recepta i la seva elaboració, que siguin conscients de l'alimentació que tenen i com poden involucrar-se i ajudar als pares i mares a tindre una nutrició adequada.</p>	
ESPAI:	Saló municipal i forn de pa tradicional.
RECURSOS:	Humans: Docents, agens externs, alumnat i familiars. Materials (per persona): 500 grams de farina integral, 1 sobre de llevat sec, sal, 2 ous, 100 ml de llet desnatada, 50 grams d'oli d'oliva, llima i fruits secs.
SESSIÓ 4. "ATENCIÓ AL PROPI COS: AUTOESTIMA"	
Activitat 1. Taller de ioga (60 min)	

Introduïrem la sessió fent una assemblea grupal basada en l'atenció al propi cos i el que ens vol dir en certes situacions, en la importància de saber relaxar-nos i com connectar amb ell i aprendre a cuidar-lo.

Per ficar en pràctica el parlat es realitzarà un taller de ioga "Com ajuda el ioga a millorar el nostre benestar diari" en el pinar del poble, on estarem envoltats de natura i és un lloc proper i conegut per a ells. Aprendrà a prestar atenció a les sensacions del seu cos, que cada alumne senta cada part, a respondre de forma respectuosa i amorosa. Desenvoluparan la seva consciència corporal i les seves emocions i sentiments. Aprendrà a voler-se, un concepte molt important.

ESPAI:	Pinar del poble
--------	-----------------

RECURSOS:	Humans: docent i alumnes. Materials: estoreta per a gitar-se enterra.
-----------	--

SESSIÓ 5. EIXIDA DIDÀCTICA (1 DIA)

Activitat 1. Sortida Museu de les Ciències Príncep Felip

Eixida al Museu de les Ciències Príncep Felip a València: Aquest museu compta amb una secció dedicada al cos humà, en la qual els xiquets poden aprendre sobre l'anatomia, els òrgans, els sentits, el sistema digestiu, respiratori i circulatori, entre altres temes. A més, el museu té diverses exposicions interactives que els permeten als xiquets experimentar i aprendre sobre la salut i la ciència.

Els servirà com a activitat complementària per a repassar i acabar d'assolir els conceptes donats en les anteriors sessions.

ESPAI:	Museu de les Ciències Príncep Felip
--------	-------------------------------------

RECURSOS:	Humans: Equip docent i alumnat.
-----------	---------------------------------

Nota. Elaboració pròpia

Taula 5

Situació d'aprenentatge 2.

SESSIÓ FINAL. PASAPALABRA (AVALUACIÓ)

El Pasapalabra és un joc popular que es pot utilitzar com a sistema d'avaluació per a avaluar els coneixements sobre el cos humà i la salut. A continuació, es presenta un exemple per a avaluar els coneixements dels estudiants sobre aquest tema i l'anterior situació d'aprenentatge.

Instruccions: Es presentarà una sèrie de preguntes relacionades amb el cos humà i la salut, que la docent anirà dient en veu alta i alhora es projectarà un rosc a la pissarra digital (Annex 22). L'alumnat presentarà un full amb totes les lletres de l'abecedari i haurà d'escriure al costat de cadascuna la resposta que consideren de manera individual i en silenci. Posteriorment s'avaluarà entre els companys, de mode que cada xiquet/a tindrà el full d'un altre/a.

Cada resposta correcta val un punt. Les respostes incorrectes no sumen ni resten punts. Finalment, es farà la mitja i servirà de nota per a saber els coneixements assolits dels estudiants a mode de joc.

Nota. Elaboració pròpia

3.3. AVALUACIÓ

Per a dur a terme l'avaluació dels alumnes durant el desenvolupament d'aquestes situacions d'aprenentatge, es realitzarà una avaluació contínua, global i formativa, desglossada en tres moments; diagnòstica; formativa i sumatòria, que tindrà en compte el progrés de l'alumnat sent un procés continu i sistemàtic. Es durà a terme una avaluació diagnòstica de l'aprenentatge a través de les diferents assemblees per a conèixer els coneixements previs que té l'alumnat. També es durà a terme una avaluació del procés (formativa), a través de l'observació directa en la realització de les activitats proposades. Finalment, es realitzarà una avaluació sumatòria, referent a la final utilitzant com a instrument d'avaluació una activitat: Pasapalabra.

D'altra banda, l'alumnat avaluarà el seu propi aprenentatge dels conceptes donats al llarg de la proposta, fent ús de la tècnica de la diana d'autoavaluació (Annex 23). Es tracta d'una representació gràfica, en forma de diana, que inclou diferents nivells d'acompliment en la tasca que s'està avaluant. Cada nivell està associat a una puntuació, i s'espera que l'estudiant avalue el seu propi acompliment i pinte la seua puntuació corresponent.

- **CRITERIS D'AVAUACIÓ**

Els criteris d'avaluació d'aquesta proposta són els següents:

Taula 6

Criteris d'avaluació

Identifica i nomena les parts del cos humà.	Desenvolupa autonomia en la realització de les activitats.
Reconeix els ossos i músculs més importants del nostre cos.	Aprén a expressar emocions i a relaxar-se
Identifica i diferencia els sentits.	Respecta i valora la naturalesa.
Valora la higiene diària, l'exercici físic i el descans.	Expossa a l'aula els continguts.
Coneix aliments saludables i no saludables i pot aplicar hàbits de vida saludables.	Participa activament en les activitats proposades.
Cerca informació i té curiositat per conèixer les parts i mostra interès pel tema tractat.	Ajuda i col·labora en les activitats plantejades.

Nota. Elaboració pròpia

- **INSTRUMENTS D'AVAUACIÓ**

Els instruments d'avaluació d'aquesta proposta són els següents:

Taula 7

Tècniques d'avaluació

TÈCNICA	INSTRUMENT
L'observació diària	Observació directa, assemblea, treball cooperatiu, escala d'observació d'activitats.
Tècniques de treball cooperatiu i resolució de problemes en situacions quotidianes	Activitats diàries.
Intercanvis orals	Diàleg, exposicions orals i possada en comú.
Autoevaluació	Diana d'autoavaluació.
Anàlisis de produccions, evaluació de productes finals	Exercicis i pràctiques realitzades a classe, activitats finals, rúbrica.

Nota. Elaboració pròpia

- **AVALUACIÓ PROCÉS D'ENSENYAMENT APRENTATGE**

L'avaluació del procés d'ensenyament – aprenentatge es realitzarà al final seguint la rúbrica següent:

Taula 8

Avaluació procés d'ensenyament – aprenentatge

CRITERIS D'AVAUACIÓ	MOLT	POC	GENS
La temporalització ha sigut adequada			
L'espai ha sigut adequat			
Les activitats han sigut motivadores			
L'alumnat ha après els continguts			
Col·laboració per part de les famílies			
Participació activa de l'alumnat, en la realització de les activitats			
Els objectius proposats s'han assolit amb èxit			
Els continguts són adequats a l'etapa			
La metodologia utilitzada ha sigut l'apropiada			
Els materials utilitzats han sigut oportuns per a l'alumnat			
Els instruments d'avaluació han sigut útils per a l'avaluació de l'estudiantat			

Nota. Elaboració pròpia

4. CONCLUSIONS

Aquest treball pretén donar a conèixer l'educació en el medi rural, amb les seues característiques generals, com bé esmenta Bernal (2009): la reduïda ràtio d'alumnat, la poca preparació del professorat per a treballar en mitjans d'aquestes condicions-i malgrat això l'alta involucració per la seua part- i les estretes relacions amb els familiars i el poble. A més, s'intenta demostrar mitjançant les diferents lleis esmentades, l'enorme ventall de metodologies i activitats que es poden dur a terme a l'aula per a tindre una educació de qualitat, optant com a prioritat l'exploració, manipulació i creativitat, entre altres.

En la part pràctica, s'intenta en tot moment relacionar els continguts creant un vincle connector i fent-los entendre als xiquets/es, que allò que aprenen en el col·legi és important per a la seua vida diària. Així doncs, s'intenta donar solidesa a la teoria, ja que moltes sessions estan basades en els mètodes citats, com els diferents racons amb activitats en les quals es pretén que els estudiants es mesclen entre ells i es fomenta, així, l'autonomia de l'alumnat.

Al seu torn, també es pot veure en la pràctica el mètode dialògic, que incorpora en el procés d'ensenyament-aprenentatge, habitants del municipi i gent externa al que se sol veure dins de l'escola. En tot el projecte s'intenta aprofitar l'organització de les aules i la proximitat de la realitat, com per exemple la pineda o el forn del poble, per a dur a terme un aprenentatge més directe i per tant, com bé afirma Feu Gelis (2004), més significatiu pel fet que l'alumnat participa en gran manera en el seu propi aprenentatge.

Des del meu punt de vista, aquest treball ha comportat una investigació major a la qual m'esperava, arribant a necessitar els coneixements que he après en la majoria d'assignatures cursades al llarg del Grau de Magisteri en Educació Primària. Aquest fet ha suposat la interiorització de la importància d'aqueixos coneixements que anys arrere, no considerava essencials.

En un primer en un primer moment em semblava bastant complicat, mai havia realitzat situacions d'aprenentatge per tant tenia por de si anava a ser capaç de realitzar-ho adequadament, no obstant això, m'he adonat de tot el que he pogut aconseguir en aquest temps, malgrat l'esforç i la dedicació que ha comportat. Per tant, estic molt satisfeta amb el treball realitzat. Tot l'aprenentatge que he dut a terme durant aquest temps, m'ha fet ser una persona més competent i dotada de coneixements per a ser una futura docent.

Gràcies a l'elaboració d'aquesta proposta he pogut adquirir nous coneixements sobre el tema a treballar amb l'alumnat així com noves metodologies i formes innovadores de treballar, aquesta proposta didàctica, serà molt útil per a mi, per a les oposicions corresponents a la carrera, per a dur-la a terme a l'aula, i sens dubte també serà útil i aprofitable per a altres docents.

D'altra banda, la constant formació sobre el tema de l'escola rural m'ha portat a descobrir punts que no esperava tractar i m'ha ajudat a conèixer la meua pròpia sentència sobre això. El descobriment de diferents punts de vista ajuda a pensar en tots dos sentits i veure tant les llums com les ombres (Bernal, 2009) dins d'un mateix concepte, fent replantejar-se les opinions que es tenien anteriorment. Amb això em referisc, al fet que en l'elaboració de la proposta, m'he basat en la meua experiència tant com antiga alumna un CRA, observant els beneficis que em va proporcionar la meua educació; així com actual alumna del Grau de Magisteri d'Educació Primària, advertint la necessitat d'aportar coneixements sobre aquesta mena d'escoles.

Com a conclusió, crec que he superat els objectius que em plantejava amb aquest treball. En primer lloc, donar a conèixer, principalment als acabats de graduar en el Grau de Magisteri, el CRA com a exemple de tots els col·legis rurals amb aules multigrau o unitàries i la seva organització, metodologies o necessitats. En segon lloc, podria ser la desmitificació de la mala qualitat educativa que es presenta en aquestes escoles, que es parla en gran mesura d'aquest estés prejudici. Les escoles rurals són recursos vius que permeten a la vida rural romandre activa.

Un últim objectiu superat, és la revelació del secret que s'amaga sota el silenci de l'escola rural: Es tracta d'un procés espinós a causa de la falta d'experiència que es té en gran mesura en aquest àmbit, però sens dubte, cal despertar la creativitat que suposa treballar en un context rural i que l'educació tant necessita. L'educació no ha de ser una constant introducció de continguts en les ments de l'alumnat, sinó el desig per l'interés i la curiositat; la motivació per aprendre sobre el que tenen voltant i a partir d'ací, també el que hi ha.

5. BIBLIOGRAFÍA - WEBGRAFÍA

- Berlanga, S. (2003). Educación en el medio rural: análisis, perspectivas y propuestas. Zaragoza, España: Mira Editores.
- Bernal Agudo, J. L. (2009). Luces y sombras en la escuela rural. Zaragoza: UNIZAR. Velasco, L.S. (2012). Trabajos con grupos heterogéneos en la escuela rural. Trabajo Final de Grado. Universidad de Valladolid.
- Boix Tomàs, R. (2004). La escuela rural: funcionamiento y necesidades. Madrid: Cisspraxis
- Bustos, A. (2009). La escuela rural española ante un contexto en transformación. Revista de Educación, 350, 449-461.
- Bustos, A. (2011). La escuela rural. Granada: Octaedro, Ediciones Mágina.
- Hamodi, C. y Aragués, S. (2014). La escuela rural: ventajas, inconvenientes y reflexiones sobre sus falsos mitos. Palobra
- International Journal of Educational Development, 28, 481 – 497.
- Jiménez, J. (2009). La escuela rural. Revista digital-innovación y experiencias educativas, 23, 1-10.
- Kayser, B. (1990). La renaissance rurale, sociologie de campagnes du monde occidental. Ed.Armand Colin, Paris.
- Little, A.W. (2001). Multigrade teaching: Towards an international research and policy agenda.
- Llevot, N., y Garreta, J. (2008) Escuela rural y sociedad. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.
- Lupión-Cobos, T., y Gallego-García, M.M. (2017). Compartiendo la mirada: una experiencia en práctica reflexiva para formación permanente. Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 20 (1), 127-144.
- Martín, P. y Santana, M.M. (1993). Módulo didáctico 2: La Educación Infantil en el medio rural. Málaga: Junta de Andalucía.
- Ponce de León, A., Bravo, E. y Torroba, T. (2000). Los Colegios Rurales Agrupados, primer

- paso al mundo docente. Contextos educativos. Revista de Educación, 3, 315- 347.
- Ramos García, J. (2008). Trabajando por proyectos en el Primer Ciclo de Primaria: Una experiencia de aula. Revista de Investigación en la Escuela, 66, 71-80.
- Ruiz, N. y Ruiz, J.R (2017). Colegios Rurales Agrupados y formación universitaria. Profesorado. Revista de currículum y formación del profesorado, 21 (4), 1-26
- Sauras Jaime, P. (2000). Escuelas rurales. revista de Educación.
- Soler, J. (2008). El maestro y la “fisonomía propia” de la escuela rural. Una visión histórica de la escuela rural en Cataluña y España. In N. LLevot, & J. Garreta (Eds.). Escuela Rural y Sociedad, 11-42. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.

6. ANNEXOS

Annex 1.

Taula 1.

Objectius generals i específics de l'etapa.

OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA
Reial Decret 126/2014, de 28 de febrero, pel que s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària.
b) Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.
c) Adquirir habilitats per a la prevenció i per a la resolució pacífica de conflictes, que els permeten desembolcar-se amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, així com en els grups socials amb els quals es relacionen.
h) Conèixer els aspectes fonamentals de les Ciències de la Naturalesa, les Ciències Socials, la Geografia, la Història i la Cultura.
OBJECTIUS ESPECÍFICS DE L'ETAPA
Objectius didàctics
<ul style="list-style-type: none">- Identificar i localitzar les parts principals del cos humà i característiques.- Conèixer els sentits.- Treballar la nutrició i conscienciar en hàbits saludables junt a l'alimentació sana.- Conèixer les malalties més comuns.- Identificar i diferenciar les emocions i sentiments propis i conèixer com afecten.- Utilitzar estratègies per a dur a terme experiències, treballs individuals i cooperatius, respectant a la resta, l'entorn i els materials.

Nota. Elaboració pròpia

Annex 2.

Taula 2.

Continguts i criteris d'avaluació.

BLOC II: EL COS HUMÀ I LA SALUT	
SITUACIÓ D'APRENTATGE 1: "Descobrint el meu cos"	
CONTINGUT i/o SABERS BÀSICS	CRITERIS D'AVAUACIÓ
<ul style="list-style-type: none">- El cos humà, les seves parts bàsiques: cap, tronc i extremitats.- Els òssos. Sistema òssi.-Els músculs. Sistema muscular.- Els sentits.- Ús de material didàctic manipulable.	<ul style="list-style-type: none">- Identificar i localitzar les parts bàsiques del cos humà, per mitjà de l'ús de material didàctic manipulable.- Identificar i localitzar els òssos principals del cos humà.- Identificar i localitzar els músculs principals del cos humà.- Identificar i diferenciar els sentits.
20SITUACIÓ D'APRENTATGE 2: "Cos sa, ment sana: aprenent sobre alimentació i salut"	
CONTINGUT i/o SABERS BÀSICS	CRITERIS D'AVAUACIÓ
<ul style="list-style-type: none">- Hàbits saludables, alimentació, descans, activitat física i higiene personal relacionats amb el benestar físic.- La salut i les malalties comunes (deshidratació, desnutrició, obesitat...)- Valoració i atenció al propi cos: autoestima.	<ul style="list-style-type: none">- Identificar les emocions pròpies i les dels altres, entenent les relacions familiars i escolars a les quals pertanyen i reconeixent les accions que afavorisquen el benestar emocional i social.- Reconéixer estils de vida saludables valorant la importància d'una alimentació variada, equilibrada i sostenible, la higiene, l'exercici físic, el contacte amb la naturalesa, el descans i l'ús adequat de les tecnologies.

Nota. Elaboració pròpia

Annex 3.

Taula 3.

Temporalització de la proposta didàctica.

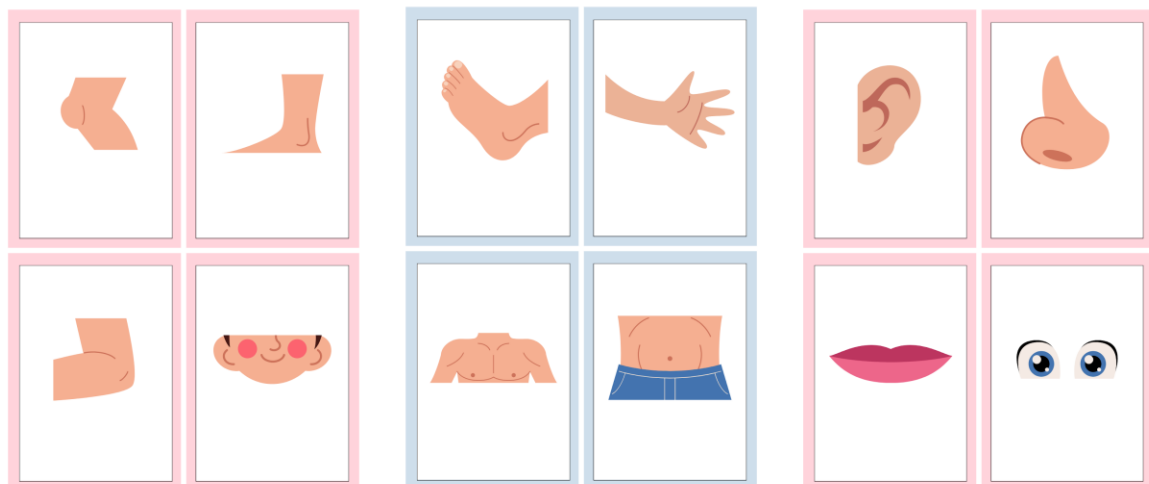
MARÇ				
DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES
		1 Sessió 1	2	3
6 Sessió 2	7	8 Sessió 3	9	10
13 Sessió 4	14	15 Sessió 5	16	17
20 Sessió 6	21	22 Sessió 7	23	24
27 Sessió 8	28	29 Sessió 9	30	1
ABRIL				
DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES
3 Sessió 10	4	5 Sessió 11	6 VACANCES	7 VACANCES

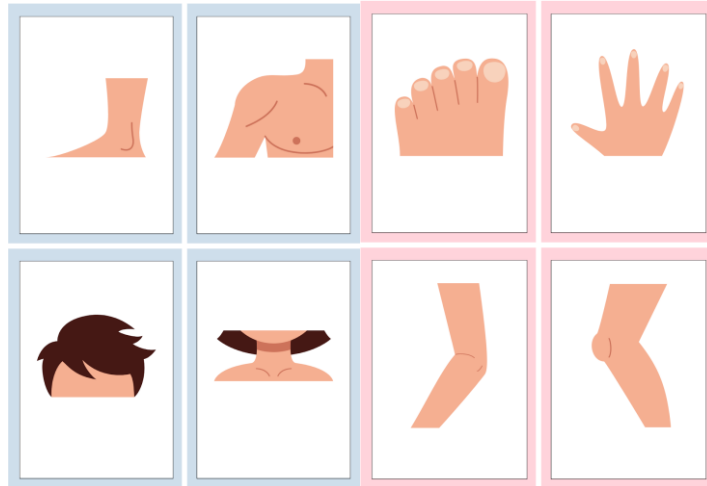
Nota. Elaboració pròpia

Annex 4.

Figura 1.

Targetes parts del cos humà.

Nota. Elaboració pròpia

Annex 5.

Figura 2.

Les parts del cos humà. | El tors | Vocabulari per nens.

Les parts del cos humà | El tors | Vocabulari per nens

Nota. Extret de <https://bit.ly/3mP8Fda>

Annex 6.

Figura 3.

Siluetta cos humà.

Nota. Extret de <https://bit.ly/3onJC1b>

Annex 7.

Figura 4.

Cos humà mòbil.

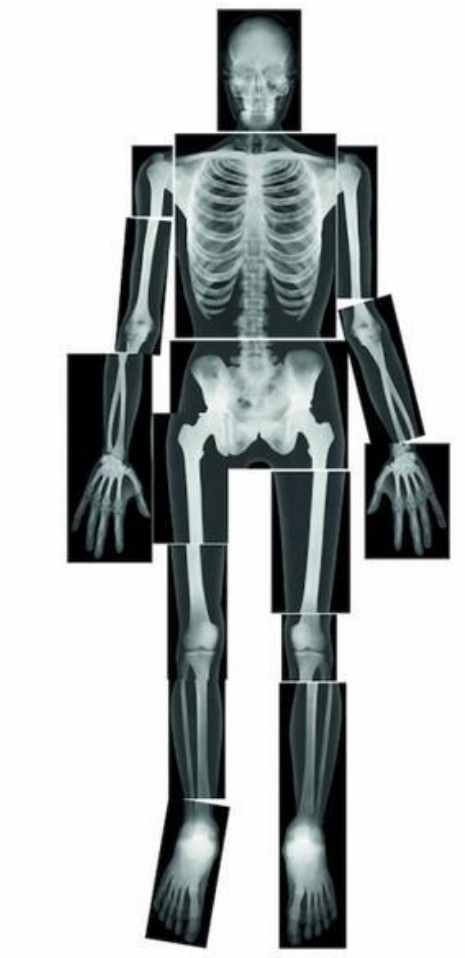

Nota. Extret de <https://bit.ly/43lqLhH>

Annex 8.

Figura 5.

Radiografies cos humà ossos.

Nota. Extret de <https://bit.ly/3URfs2w>

Annex 9.

Figura 6.

Vídeo dels ossos per a nens | El sistema ossi | El cos humà per a nens en català.

Nota. Extret de <https://bit.ly/3AeTop5>

Annex 10.

Figura 7.

Mini esquelet.

Nota. Extret de <https://bit.ly/3mKcctk>

Annex 11.

Figura 8.

Cartolina aparell locomotor, sistema òssi i muscular.

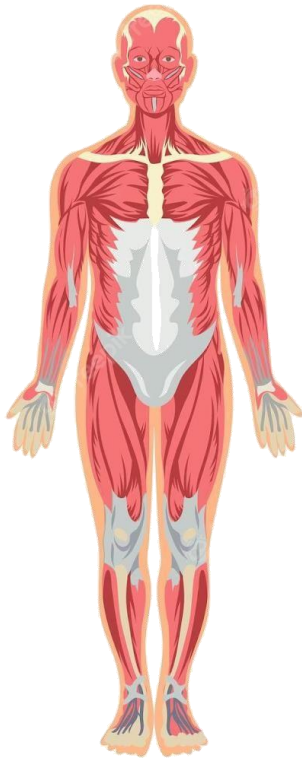

Nota. Elaboració pròpia

Annex 12.

Figura 9.

Puzzle sistema muscular.

Nota. Extret de <https://bit.ly/41n1tUI>

Annex 13.

Figura 10.

Dibuix musculatura.

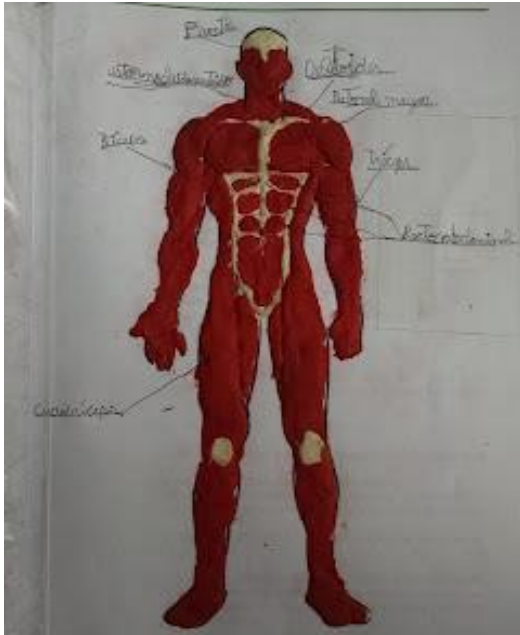

Nota. Extret de <https://bit.ly/3MYxhLh>

Annex 14.

Figura 11.

Els músculs amb plastilina.

Nota. Extret de <https://bit.ly/3MYxhLh>

Annex 15.

Figura 12.

Els cinc sentits per a nens en català – Educació Infantil.

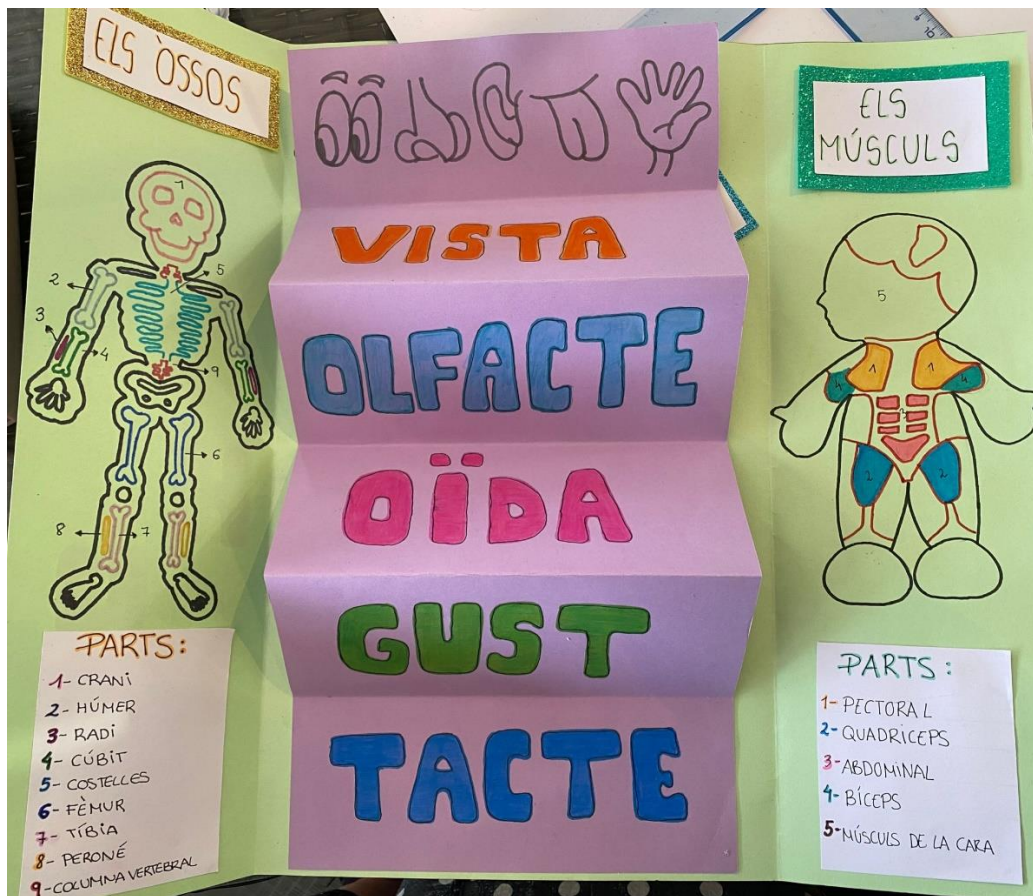
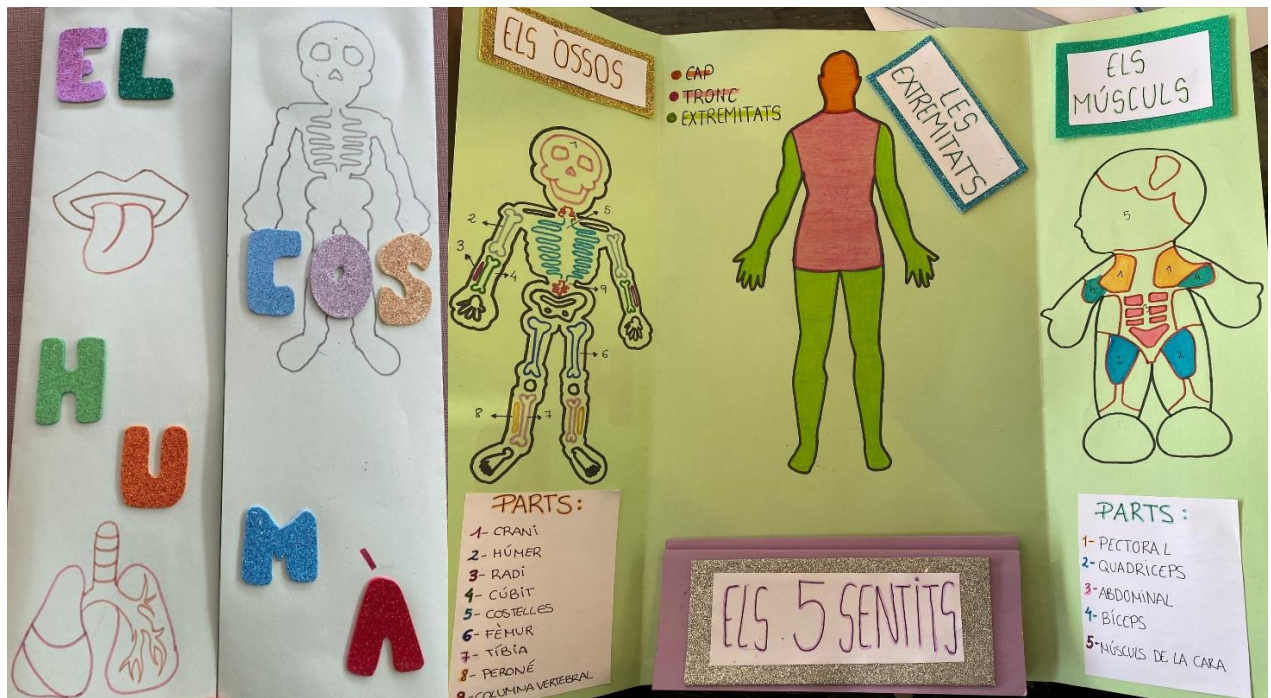
Els cinc sentits per a nens en català - Educació infantil

Nota. Extret de <https://bit.ly/3mQyuJQ>

Annex 16.

Figura 13.

Lapbook: El cos humà.

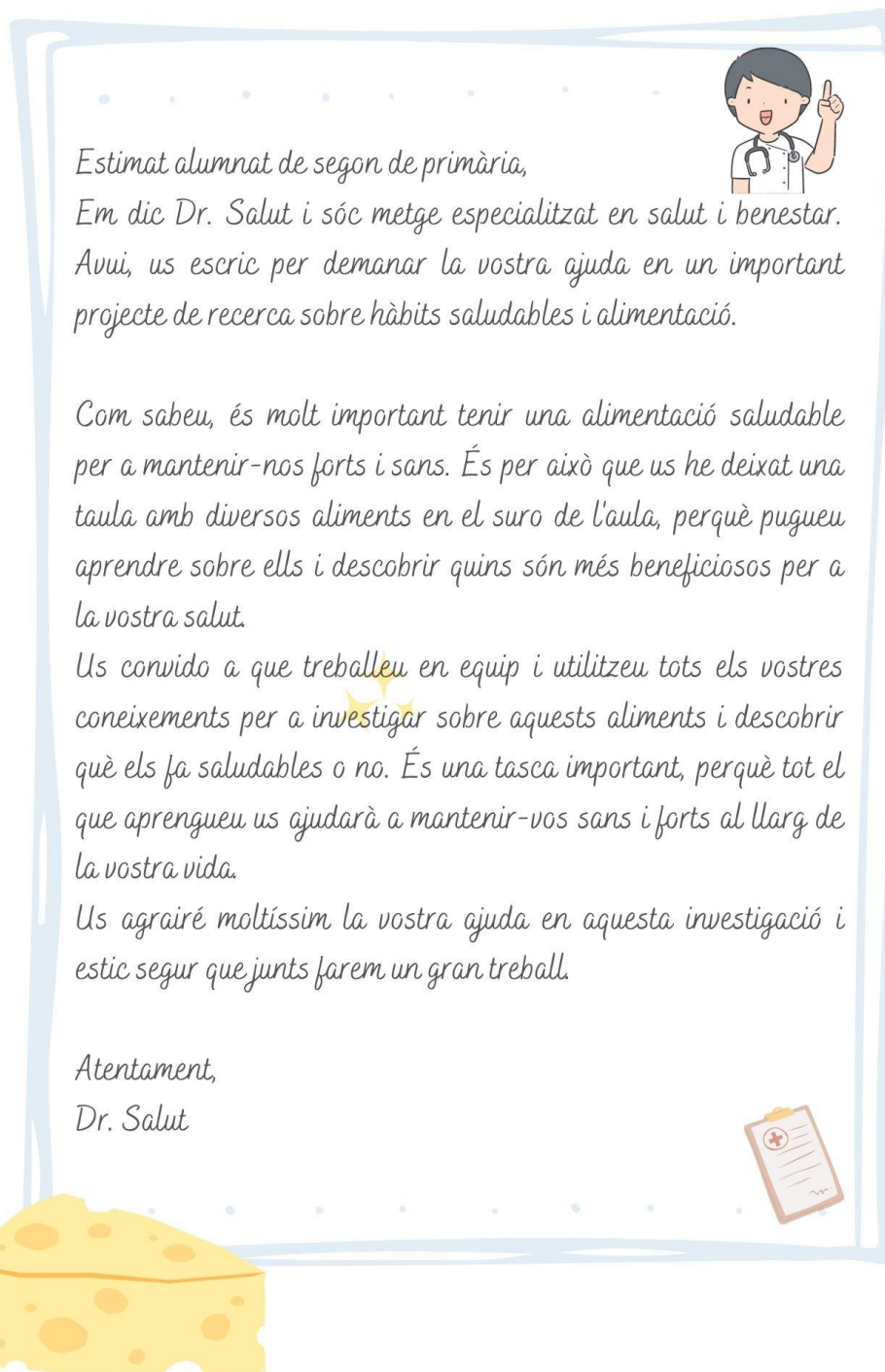

Nota. Elaboració pròpia

Annex 17.

Figura 14.

Carta doctor.

Nota. Elaboració pròpia.

Nota. Elaboració pròpia.

Annex 18.

Figura 15.

Mural.

Nota. Elaboració pròpia.

Annex 19.

Figura 16.

Alimentació saludable per nens en català.

Alimentació saludable per a nens en català- Hidrats de carboni, greixos, proteïnes, vitamines...

Smile and Learn - ...
5,66 k subscribers

Subscriu-me

👍 12

🔗 Comparteix

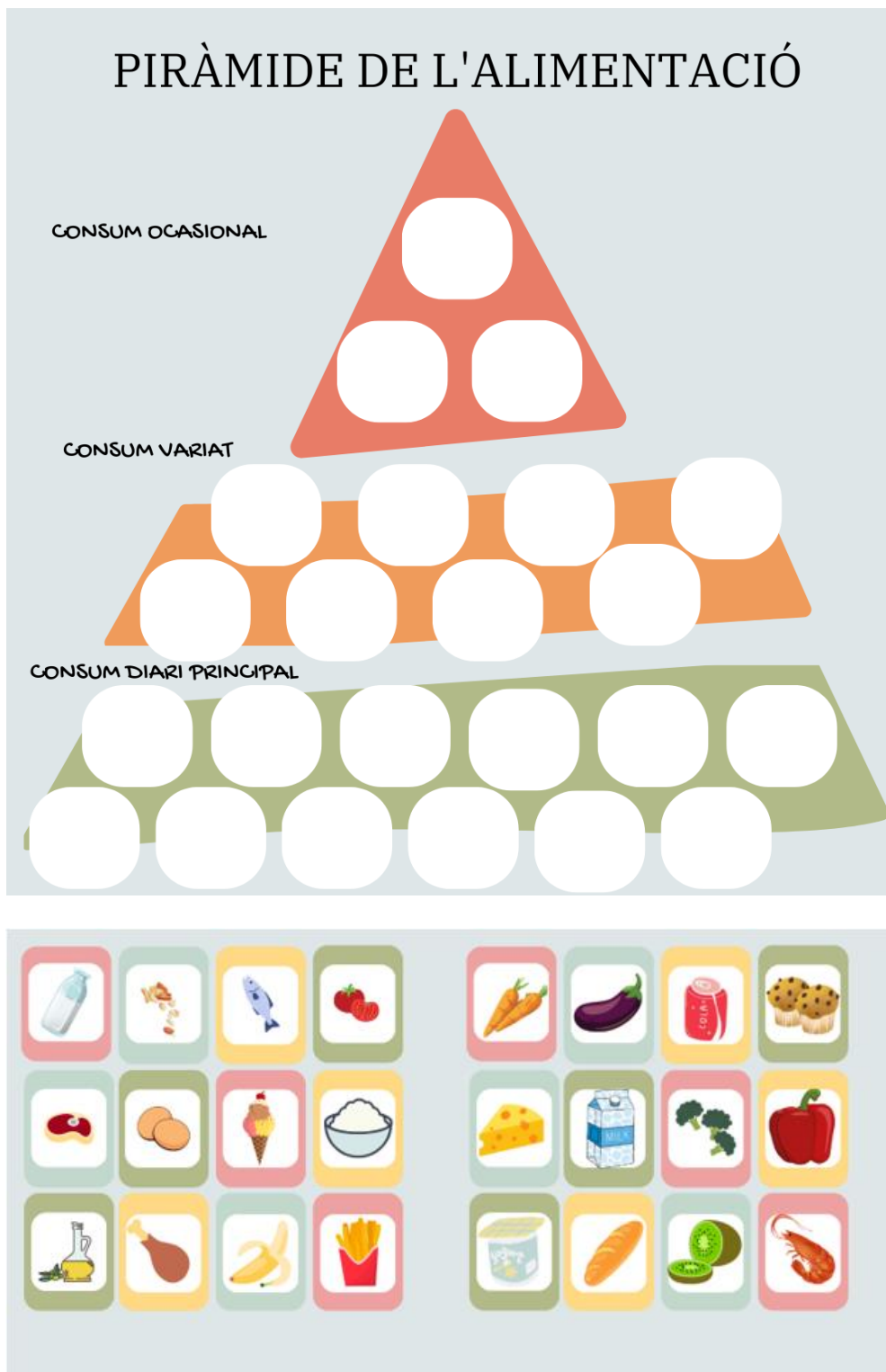

Nota. Extret de <https://bit.ly/3GVsXsc>

Annex 20.

Figura 17.

Piràmide d'aliments i adhesius.

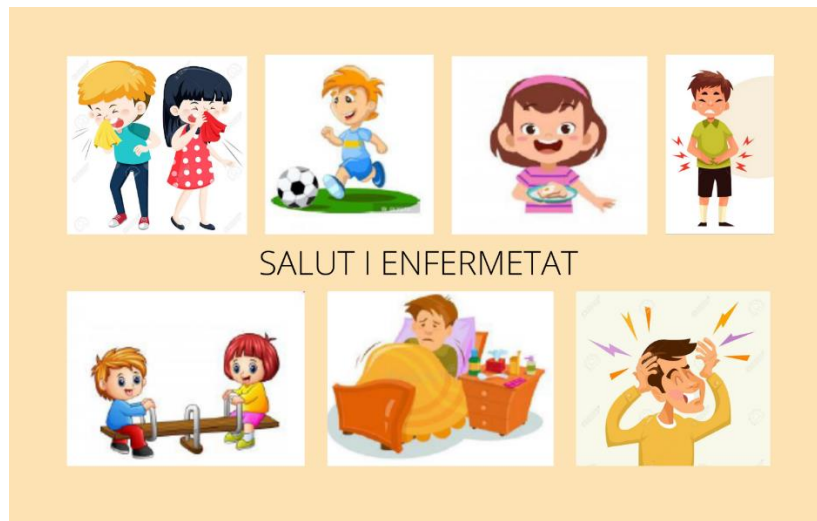

Nota. Elaboració pròpia.

Annex 21.

Figura 18.

Salut i enfermetat.

Nota. Elaboració pròpia.

Annex 22.

Figura 19.

Pasapalabra.

PREGUNTES

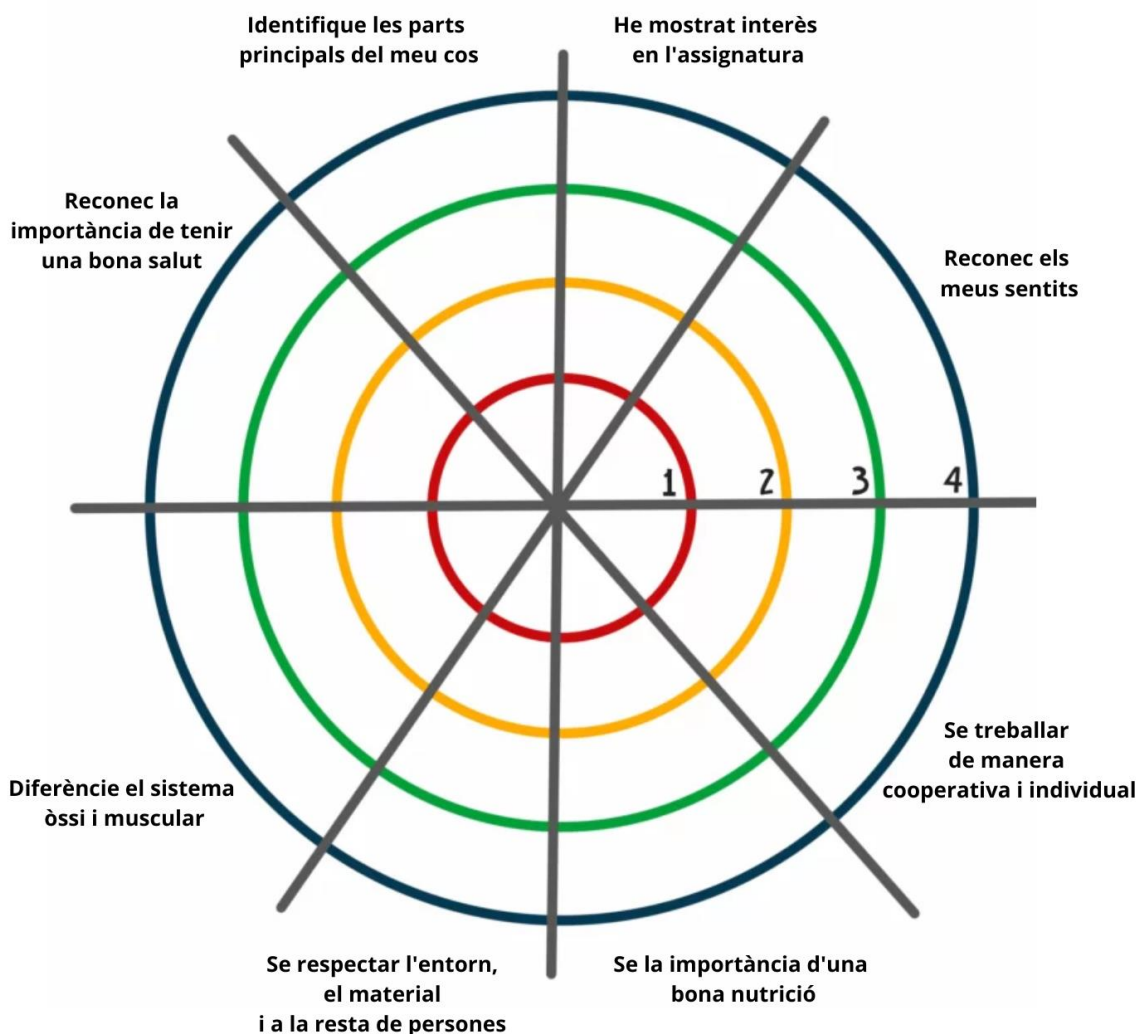
Nota. Elaboració pròpia

Annex 23.

Figura 20.

Diana d'autoavaluació.

DIANA D'AUTOAVALUACIÓ

Nota. Elaboració pròpia